

הזמן. זה פגישה עם עולם אחר לגמרי. זה נהדר שזה ככה. זה מעניין." ואילו אצל לווין חלה, לדעת רבים, נסיגה. מאז מלכת האמבטיה הלך ורחק מהציפיות. יש אומרים כי "החברה שברה אותה" אחרים אומרים: "במקום שיהיה איזה מין עמוס קינן צעיר, הוא נכנס לעניין של לבנות את פולין מחדש. אולי הלחץ הפסיכולוגי עליו היה חזק מדי." מעטים מוכנים לבקר בגלוי. מחזותיו, מאז מלכת האמבטיה, מציגים את תל-אביב של היום, כאנטי-תיוה של תל-אביב החלוצית. תחת שתיכנה ארץ חדשה, הקימו פרברים מתמוטטים. היהודי החזק, שהיה אמור לגדול פה ולהיות הניגוד היהודי הפולני הגלומי, לא קם. גיטרורשה חי וקיים ומוסיף להתקיים.

„הן אוהבות

אותנו פרפרים"

את מרבית מחזותיו בשנים האחרונות העלה לווין בתיאטרון חיפה. שמות הדמויות נלקחו, כאילו, מתוך הגטו. הוא כתב סיפורים שפירסם בסימן קריאה, וכתב את התסריט לסרט-קולנוע שנקרא פנטזיה.

מילבד' ההתייחסות ליהודי הפולני הקטן, ישנה סברה כי הגברים במחזות שלו הם דמויות הלקוחות מתוך עצמו. גברים שר אינם גבוהים, אינם יפים במיוחד, מאז הבנים תמיד ביפהפיות זוהרות, אהבה חסרת-סיכוי. ובהם מאהבות נשים מכווערות, שמנות כמו גברת ביגריטוועס ביעקובי ולינדנפלד.

חיי-ישראלים לא היו, "אי אכסוטי של משאת-נפש". כדברי בלה ברלוב בסוחר הגומי, הנוך נראה תמיד לבדו, נאוה — לבדה. יש אומרים כי "הוא בפירוש לא שם עליה."

דעתו של לווין על הנשים מוגדרת מאד. בסיפוריו נחשפת יותר ההתייחסות הר אמיתית שלו. באחד מסיפוריו הוא מדמה את שדי האשה לגיבנת. האשה מסה להסתיר את הגיבנת בעזרת שיערה הארוך, אך כשמגיע רגע הפגישה עם הגבר, באה רוח ומסיתה את שיערה. פיתאום רואים את הגיבנת המכוערת.

ציפיות האשה מהגבר מוגדרות אף הן במחזו האחרון. מסביר שמואל ספרול בסוחר הגומי:

"אני פשוט בא ולוקח. בקלות. צריך רק לגשת בקלות. הן אוהבות אותנו קליר לים. הן אוהבות אותנו פרפרים. קצת קשים. קצת אדישים. לא נשפכים. הן משתגעות אחריו רעים וקצת צרודים." ואילו בלה ברלוב, הרוקחת, מסבירה אילו גברים גורמים לה אושר:

"אה, יוחנן, פרא גזנגל! פרא גזנגל שכזה! נמר! נמר הגיח מן הסבך לטרוף נשים בלב הכרד! חתול יער! צייטה! צייטה מושלמת! שתקן מפואר כזה, משהו מחוץ לציוויליזציה, אדם קדמון, עץ גומי, צייטה, פרא, חיייתטבע, ייצר קדמוני אפל, ממותה, צייטה, צייטה! תימסח רדום מרוח

הצמד היא גבוהה, יפה וציירת כשרונית. הוא רזה, מעניין, ומחזאי כשרוני. "זה לא נדבק טוב יחד", אומרים חברים קרובים של הזוג.

הציירת הזוהרת

אשתו של הנוך לווין לא הסכימה לגישה בעלה. ש"טועמים באצבע מהעוגה, אי קטן ואפוף קטם, בו מחכה לנו חתונה, חתונה, מחכה לנו!"

דבר רציני. חברים של הנוך טוענים כי נסעה, כדי לחיות עם ידיד ישראלי, החי בניוירוק, ולגדל את בנה יחד עימו. הנוך, המרדן המוצהר, ניסה לפתור את בעיית האשה והילד בדרכו שלו. נראת שנוכח לדעת שאי-אפשר, ופנה למוסדות שמרגיים כמו עורכי-דין.

בסוחר הגומי הביע לווין את דעתו על עורכי-הדין: "הוא כה רך, והוא עדין, הוא גמיש כמו עור-דין, והוא גולש. אם לא רואים, ישר על הסדין." יש לשער כי על אף הדימוי החלקלק שלו, נתן לו פרקליטו, עורך-הדין מרדכי שורר, ייעוץ מעשי ביותר. הוסבר, כנראה, לאב, כי כל עוד הילד נמצא בארצות-הברית, לא יוכל לקבל עזרה רבה מבית-המישפט בישראל, למרות שמבחינה חוקית, כשהאם ותאב הם אזרחי ישראל ור מתגוררים בישראל, והילד הוא ישראלי, צריכה להיות הסמכות לדון בעניין לי בית-המישפט הישראלי. נראה כי שורר סיפר ללווין את כל אותם המיקרים שבהם הילדים נחטפו למדינות אחרות, והיה צורך בעשרות אלפי לירות, ושנים של מישפטים בארץ ובארצות-הברית.

הנוך, שהתגעגע לבנו, ושירע שהוא רוצה לגדל ולחנך את הילד בדרכו שלו, החליט למרוד בהליכים המקובלים ונסע לניוירוק. "הוא דפק בדלת", מספרים חבריו,

דס, קם, יוצא מהאגם, טורף רוקחת ו' נרדם!"

בפנטזיה מופיע טיפוס ליווני נמוך, קרח, לא-יפה. הוא מתאהב בנוסיה שוודית יפהפיה. ואילו בו מאהבת בתולה זקנה ומכוערת, שלבסוף מתאבדת מאהבה נכ" זבת.

בנעורי ורדה'ה מופיעה יפהפיה דומה, ברבים מכתביו מופיע התיסכול בין האשה היפה, הבלתי-מושגת, ומולה האשה המכוערת, בעלת-הפגמים. ואילו דמויות הגבר, בצורה של נאוה, הן קטנות ואינן מזכירות כלל "צייטה". יש תמונה של אשה גדולת-מדים, בלונדית ובעלת רגליים ארוכות, ההולכת על ארבע, וגבר קטן רוכב עליה. כשנשאלה נאוה אם ציור זה מבטא את שיחורר האשה, ענתה: "זה מישחק ילדים. כך היינו משחקים בתור ילדים."

„מה נשאר

מהקשרים?"

כאשר נסעה נאוה לניוירוק, חשבו חברה כי היא נוסעת אל בני-מישפתה, הוריה ואחיה, החיים בקווינס מזה שנים אחדות. "הבנתי אותה", סיפרה חב"רה שלה, "היא לא ליקקה דבש אצלו. הוא היה יוצא והיו לו רומנים. היא — שום

חותרים אל האי הזה, בכל כוחותינו אנו חותרים. אי מלא מלי צרים ומנגנים וענפות מחולקים לארבעה, ואורחים קצרי-רוח טועמים באצבע מהעוגה, אי קטן ואפוף קטם, בו מחכה לנו חתונה, חתונה, מחכה לנו!"

"אמר שלום, נכנס הסביר שהוא מתגעגע לבנו. אחר-כך ביקש לקחת את הבן ל" טיול, ולקנות לו גלידה. היא הסכימה. לא עלה ברעתה משהו אחר. היא ידעה שהילד רשום בדרכון שלה, ושאינן כל אפשרות לעזוב את ארצות-הברית בלי דרכון. אבל היא לא ידעה שהיא התחכס וסידר לעצמו סידור מסויים."

החברים אינם מוכנים לספר מהו הד תיחכום, אך העובדה היא, שתוך כמה שעות הי האב ובנו בתל-אביב. המחזאי המרדן במוסכמות, הסתמך על צו ההלכה, הגורס כי ישיבת ארץ-ישראל קודמת ל" ישיבה בגולה. הוא יטען זאת, כנראה, בבית-המישפט בבוא העת. אם תבוא, חנוך נמגע מלדבר. אני לא נהג לחשוף את עצמי ואת חיי האישיים. מלבד זאת, יש סיכוי שהיא תחזור, הכל יהיה בסדר."

נאוה עדיין בניוירוק. היא חוששת, כנראה, לחזור. סן יוצא נגדה צרעית-ב" יציאת מהארץ.

אומר יוחנן צינגרבאי: "אנשים מתחברים ונפרדים, קושרים קשרים ומתירים אותם. עם כל הכבוד, מה נשאר מהקשרים? ואם מגיע הרגע שבו הדרכים נפרדות, והאדם חוזר אל הפינה שלו לשבת שם לבד, מה הוא עושה שם בפיו לבד? מלקק לו עצם קטנה."